

November 1843

FAKTA

Dato:
November 1843

Sidetal:
275, 276, 277, 278, 279, 280

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsmand/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det
originale manuskript til Christine
Stampes erindringer om Thorvaldsen.
Afskriften af hele manuskriptet
omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr.
52.

OBS Dokumentet er også udgivet i
Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her
findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-
udgivelse i artiklen Manuskriptet til
Christine Stampes erindringer om
Thorvaldsen.

Omtalte personer:
H.C. Andersen
Charlotte Harboe
B.S. Ingemann
Johan Ferdinand de Neergaard
Carl Vilhelm Raben-Levetzau
Christine Stampe
Henrik Stampe
Nicolai Søtoft
Bertel Thorvaldsen
Benjamin Wolff
Henriette Wulff

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 52. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 275 -

Imidlertid havde vi meget travelt paa Nysøe med tilberedelser til Thorvaldsens 73 Aarige fødsels dag¹, der blev instuderet Aprilsnarrene hvor alle vore kiere Naboer bidrog til paa det beste, der var fr: Wulf², fr: Neergaard³ og fr: Raben⁴, osv **x** en 12 til 14 i Tallet, som mødtes oppe paa Sahlen paa Nysøe til Prøverne[.] her var et lille Theater opført, og Klaveret bragt op[.]

- 276 -

27

Nu havde jeg min ulykke med at forhindre at Thorv: skulde mærke noget, jeg sad nu gierne hver Aften og spillede Lotterie med ham og naar en Vogn kiørte frem for døren enten for at hente eller bringe, nogle af de prøvende Giæster, saa gav jeg mig gierne til at synge, eller skrabe med stoelen for at Thor ikke skulde høre noget[.] da nu den rette dag kom[.] Andersen⁵, Carl Stampe⁶ og Søstrene⁷ vare kommen herud **x** om Morgenen blev Thorv: hentet ned til frokost bordet af heele Sælskabet og der blev med følgende Sang⁸ af Andersen afsunget xx saa kom Præstøe Honoratiores⁹, og saa frue Harboe¹⁰ osv **x** og gratulerede, flagene veiede Naturligvis, overalt; **x** til Midag var vore Naboer samlede, og vi havde medfølgende Sang¹¹ af Søtoft¹² xx (: Søtoft skjønt syg, var her til alle Prøver, og tog deel med Lune og vittighed i all vores Glæde) han spillede [el]skerens Rolle¹³ det var nok siste gang¹⁴ han ret var munter og gjorde alt med:)

Efter Bordet var det værste at styre Thor: thi fr Raben havde han bedet om at spille, dog hun havde sagt hun havde drukket formeget Schampagne, saa hun var nød at tage sig en lille Luuer (og NB hun maatte op og Klæde sig til forestillingen, hvor hun gav elskerindens Parthie¹⁵[.] Thorv opfordrede nu Andersen til at Læse et Eventyr for Sælskabet, og A: havde ondt ved at nægte det, dog jeg forpurrede det, ved et eller andet Paaskud af frygt for han skulde lade de spillende i stikken (han havde paataget sig at være Instruktør[.] vi kiender Andersen naar han skal læse for af sit eget; **x** jeg gik frem og tilbage da man ogsaa behøvede mig ved Theatret

- 277 -

28

saa Thorvaldsen snart mærkede at han var allene af Huusets folk nede blandt giæsterne, og nu blev han ganske uroelig, [“]men for Gud skyld[,”] sagde han til mig[,”] hvor bliver de af[,”] og han anstrængede sig at gjøre Honøer for de fremmede, som bragte ham om¹⁶ hans sedvanlige Luur[.]

den lille kiere Mand, senere sagde han mig, at han ordentlig skammede sig paa mine Vegne, og var bange at jeg var listet mig til at faae en lille Luur lige som frue Raben da han kiendte mit sove Hierte, hvorfor han altid kaldte mig dormillone¹⁷, og nu var det ordentlig rørende at see hvordan den kiere anstrængte sig for at skiule for Giæsterne at jeg og flere vare borte; endelig kommer jeg ned og siger til ham om han vil give fru Neergaard armen, og gaae op paa Sahlen[.] han springer munter op, og siger: [“]hvad nu skal vi have os en dands?[”] og han troede virkelig at der skulde dandses, til han kom op og saa Theatret og hvor han blev meget forundret over at alle disse Anstalter kunde gaae uden at han havde mærket det aller minste, nu fulgte han troelig med stykket og loe, og morede sig fortreffelig, og forsikkrede at han for første gang ret forstod dette stykke, thi skjønt han havde seet det paa det Kongelige saa var Orchesteret imellem og han hørte ikke rigtig grant¹⁸. (senere gik han og Andersen og jeg exspre i det Kongelige for at sammen ligne, og vi vare Enige om at nogle af vore Skuespillere vare lige saa gode, og Andersen sagde: [“]Give vi blodt havde en saa God Hans Mortensen¹⁹ paa det Kongelige[,”] det var Grønvald²⁰ :) Stykket endte med en Sang hvori Tilskuerne og toge deel og man dandsede ned til Aftens Maaltiden[.] Efter denne, gjorde Andersens 2 a 3 Eventyr som han fremsagde [med] meget god Efekt, og Lykke[.]

- 278 -

29

Dagen endte glad og fornøielig for en hver, dog Thorvaldsen, var, som sed vanlig kuns alt for taknemlig, han erkjendte altid med rørelse, og ømhed, den kierlighed, man viste ham, og hans Gamle Mutter²¹ fandt han var altid for god mod ham.

De paafølgende Dage²² Arbeidede Han rask væk, og saa vare der Giæste bud hos Amtman Neergaards²³, og hos Rabens²⁴, og Wulfes²⁵, og heer; Alt samem i Anledning af frue Smith's²⁶ Afreise, dog overalt blev den [hos] os [og] alle saa kieres Skaal drukkert hvor vi kom, og hvor han var, var han den første, og man blev glad, blodt ved at see det elselige Aasyn, I disse Dage læste jeg nogle af Ingemans²⁷ Romaner for ham, Arbeidet gik altid saa godt fra Haanden sagde han, og disse Dage ere mig uforglemmelige[.] og jeg tænker ofte med Glæde paa den dybe følelse han lagde for dagen ved den leilighed, som ved saa mange andre, og skjønt ofte gjorde Narr af mig fordie jeg saa let kom til at græde, saa gik det ham slet ikke bedre[.]

- 279 -

[siden er blank]

- 280 -

Damer som²⁸ vare Sværmeriske kunde han ikke godt døie, Een havde, stukket en Krands paa Bayrons Byste, og smegtet til, en Anden havde

kokketteret med Pognatovskies (jeg troer mer Pf: Thorlasius) medens vi vare i Rom 1842 kom en Engelsk fammille, som havde en ung Pige med (formodentlig en Polakkerinde :) denne faldt i Besvimelse, da man viste hende Pognatovskis den store Hest i Atelieret osv osv ☒

Medens vi²⁹ vare i Rom kom en Eng Hr: af Thorv: bekiendskab, og presenterede mig en Grækerinde³⁰ som var Digterinde, hun ønskede at faae bidrag, og hielp af mig for at gjøre Thorvaldsens Levnets Beskrivelse[.] Dog Thorv: sagde mig jeg skulde slet ikke inlade [sic] mig med dem, det er Narre, eller sligt sagde han, derimod, bad han mig, og drev ivrig paa, mig at fortsætte min Dagbog³¹ og Notere og saa kan De selv senere gjøre det meget bedre. ☒

Dette kommer nok best hvor hans Diktate stoer, ☒

i Hans Have har han Plantet 9 store Sypresser ved Ingangen³², som nu ære store

---

¹ 19.11.1843 fejrede Thorvaldsen sin 73-års fødselsdag på Nysø. H.C. Andersen læste eventyr, og vaudevillen Aprilsnarrene af J.L. Heiberg blev opført.

² Dvs. Juliane Lovise Sneedorff (1811-1898), som var gift med den danske godsejer, kunstsamler, jurist, postsekretær, handelsmand Benjamin Wolff. Wolff havde siden 1830 ejet herregården Engelholm, ca. 5 km fra Nysø.

³ Dvs. Charlotte Louise Elisabeth (1808-1866), née Olsen, som var gift med Johan Ferdinand de Neergaard. Familien Neergaard boede på herregården Lindersvold, syd for Fakse og ca. 10 km fra Nysø.

⁴ Dvs. Julie Raben-Levetzau (1809-1880), som var gift med den danske greve, jurist og gehejmekonferensråd Carl Vilhelm Raben-Levetzau. Carl Vilhelm Raben-Levetzau ejede Beldringe gods godt 5 km fra Præstø.

⁵ Dvs. den danske forfatter H.C. Andersen.

⁶ Dvs. Henrik Stampes yngste bror premierløjtnant Carl Stampe, dvs. baron Frants Valentin Christian Carl Stampe (1806–1880).

⁷ I Rigmor Stampe, op. cit., p. 228 er "Søstrene" ændret til "Sønnerne". Med "Sønnerne" menes antagelig Christine og Henrik Stampes to ældste sønner Henrik og Holger Stampe, som pga. af studier ved universitet var bosat i København.

⁸ Dvs. sang af 19.11.1843.

⁹ Dvs. fornemmeste personer, mest ansete personer, jf. honoratiorens i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁰ Antagelig Charlotte Harboe.

¹¹ Dvs. sang af 19.11.1843.

¹² Dvs. den danske præst og forfatter Nicolai Sætoft.

¹³ Dvs. den pæne og slikkede lærer Hr. Zierlich i stykket Aprilsnarrene af J.L. Heiberg.

¹⁴ Nicolai Sætoft døde 5.6.1844.

¹⁵ Her menes antagelig den purunge og jomfrulige skolepige Trine i stykket Aprilsnarrene.

¹⁶ At bringe én om noget betyder at berøve én for noget, se under betydning 3 af bringe i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁷ Efter italienske dormiglióne, dvs. sovetryne.

¹⁸ Dvs. klart og tydeligt, se betydning 2 af gran i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁹ Hans Mortensen var en komisk karakter i Aprilsnarrene.

²⁰ Af Rigmor Stampe, op. cit., p. 368, n. 21 fremgår det, at den omtalte Grønvold antagelig er identisk med Caroline Mathilde Grønvold (1832-1893), datter af grosserer Hans Christian Grønvold (1788-1852). Hun blev i 1852 gift med godsforvalter Oluf Thomas Emil Finsen (1825-1896).

²¹ Dvs. Christine Stampe selv, som havde fået dette kælenavn af Thorvaldsen.

²² Dvs. dagene umiddelbart efter Thorvaldsens 73-års fødselsdag den 19.11.1843.

²³ Dvs. den danske amtmand Johan Ferdinand de Neergaard. Familien Neergaard boede på herregården Lindersvold, syd for Fakse og ca. 10 km fra Nysø.

²⁴ Dvs. den danske greve, jurist og gehejmekonferensråd Carl Vilhelm Raben-Levetzau og hans hustru Julie Raben-Levetzau (1809-1880). Carl Vilhelm Raben-Levetzau ejede Beldringe gods godt 5 km fra Præstø.

²⁵ Dvs. den danske godsejer, kunstsamler, jurist, postsekretær, handelsmand Benjamin Wolff og hans hustru Juliane Lovise Sneedorff (1811-1898). Wolff havde siden 1830 ejet herregården Engelholm, ca. 5 km fra Nysø.

²⁶ Antagelig Cécile Caroline de Coninck (1789-1857), gift med justitsråd Michael Leigh Smith (1777-1843), der ejede Bækkeskov, en større dansk herregård nord for Præstø. Det vides p.t. ikke, hvor de Conincks rejse gik hen.

²⁷ Dvs. den danske digter, forfatter og lektor B.S. Ingemann.

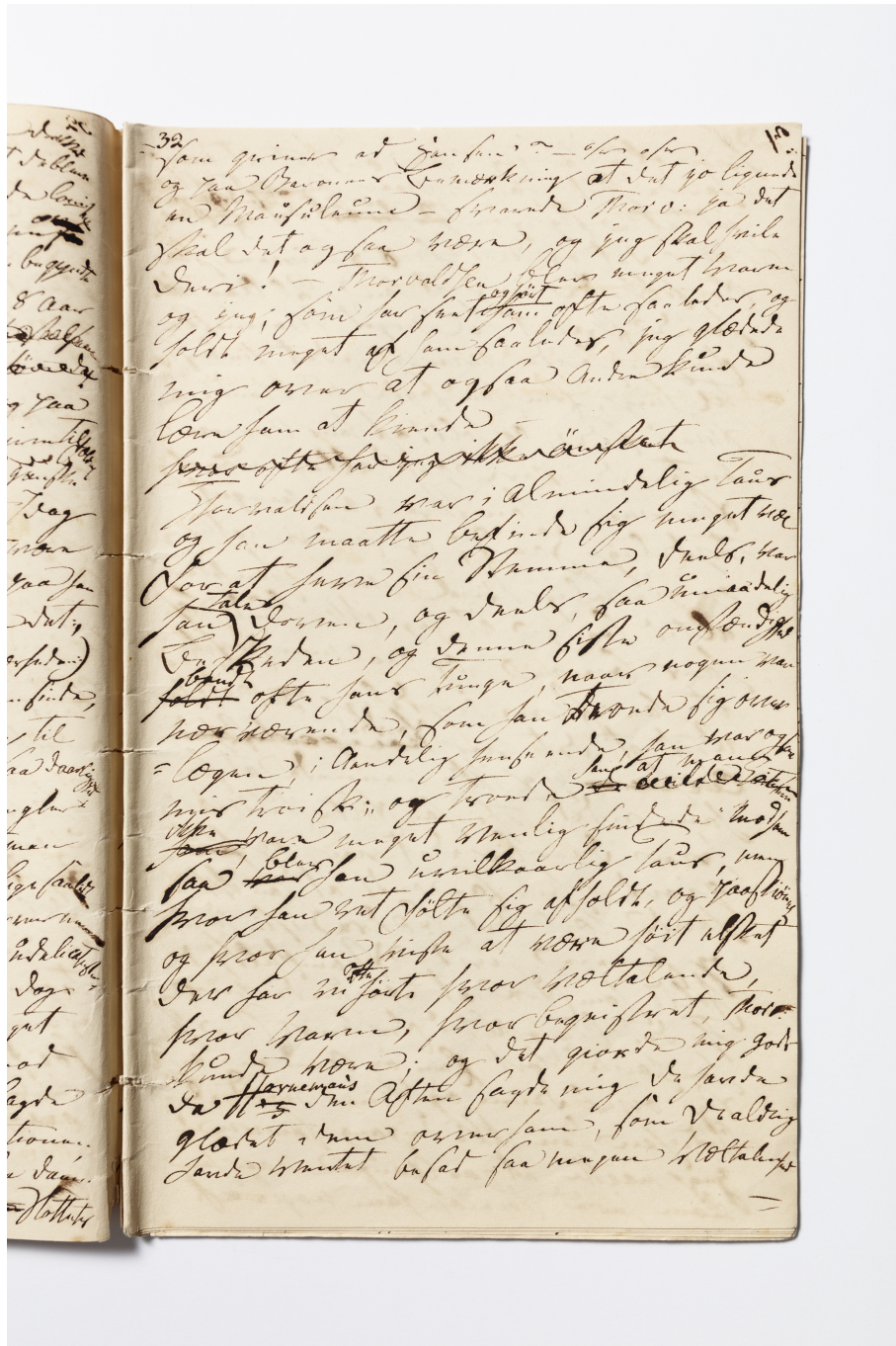
²⁸ Denne side er indlagt løst i manuskriptet og passer ikke ind i den fortløbende fremstilling. Den præsenteres alligevel her, fordi den ikke umiddelbart kan flyttes til en anden passende sammenhæng. Stampe har tydeligvis nedfældet nogle hastige redaktionelle noter, som hun skulle huske at bruge i forbindelse med hendes og Thorvaldsens ophold i Rom i 1842.

²⁹ Det følgende afsnit af teksten står på den anden led.

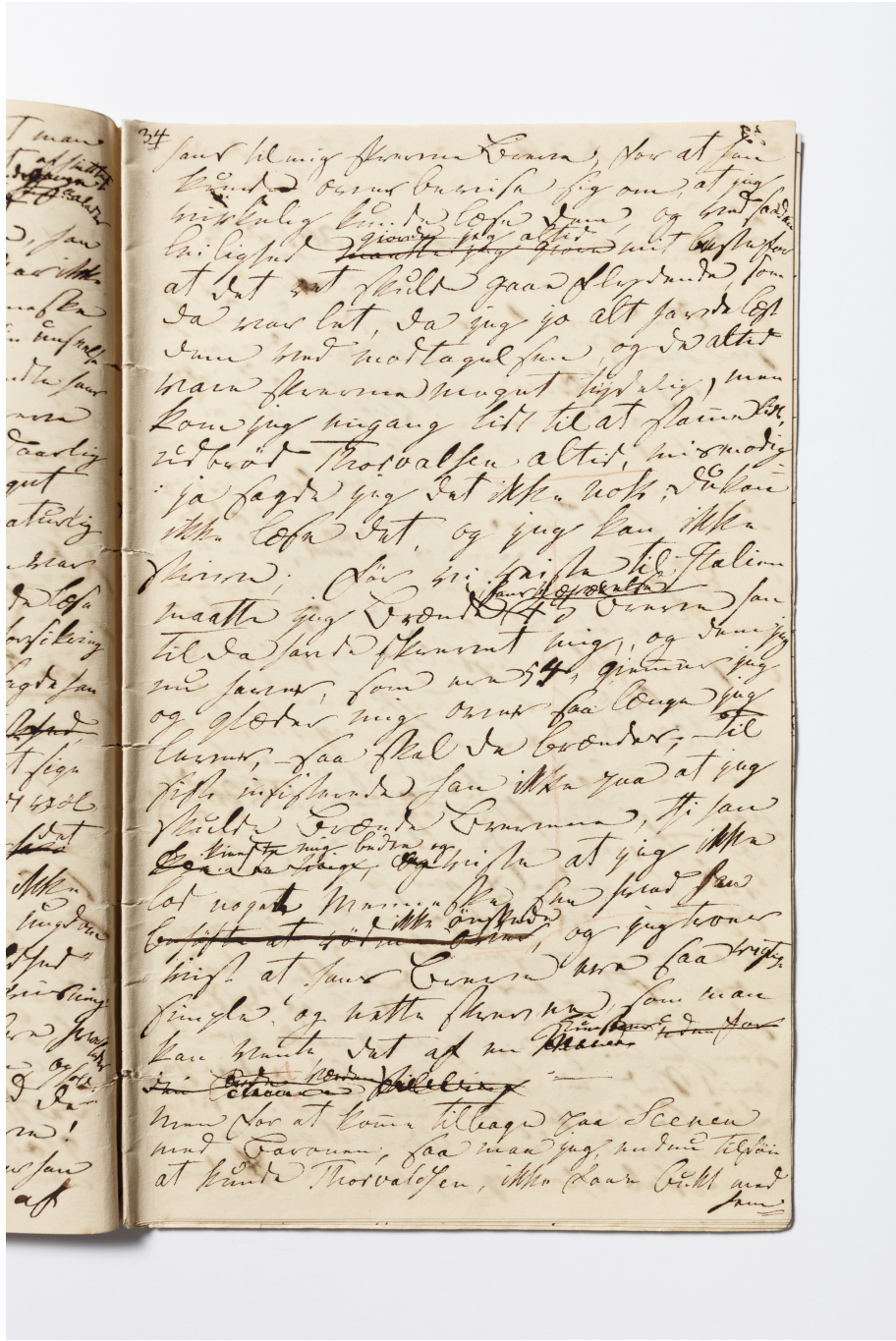
³⁰ Denne grækerinde er p.t. uidentificeret, ligesom det heller ikke vides, om den levnedbeskrivelse om Thorvaldsen, som hun planlagde, blev til noget.

³¹ Her fremgår det, at Stampe førte dagbog, mens hun var sammen med Thorvaldsen, og at hun derefter sammensatte dette manus som en videre bearbejdning. Se mere om tekstens tilblivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

³² Sandsynligvis de cypresser, som Stampe fik plantet ved indgangen til Thorvaldsens atelier i Nysøes have, se nærværende originalmanus, p. 322.

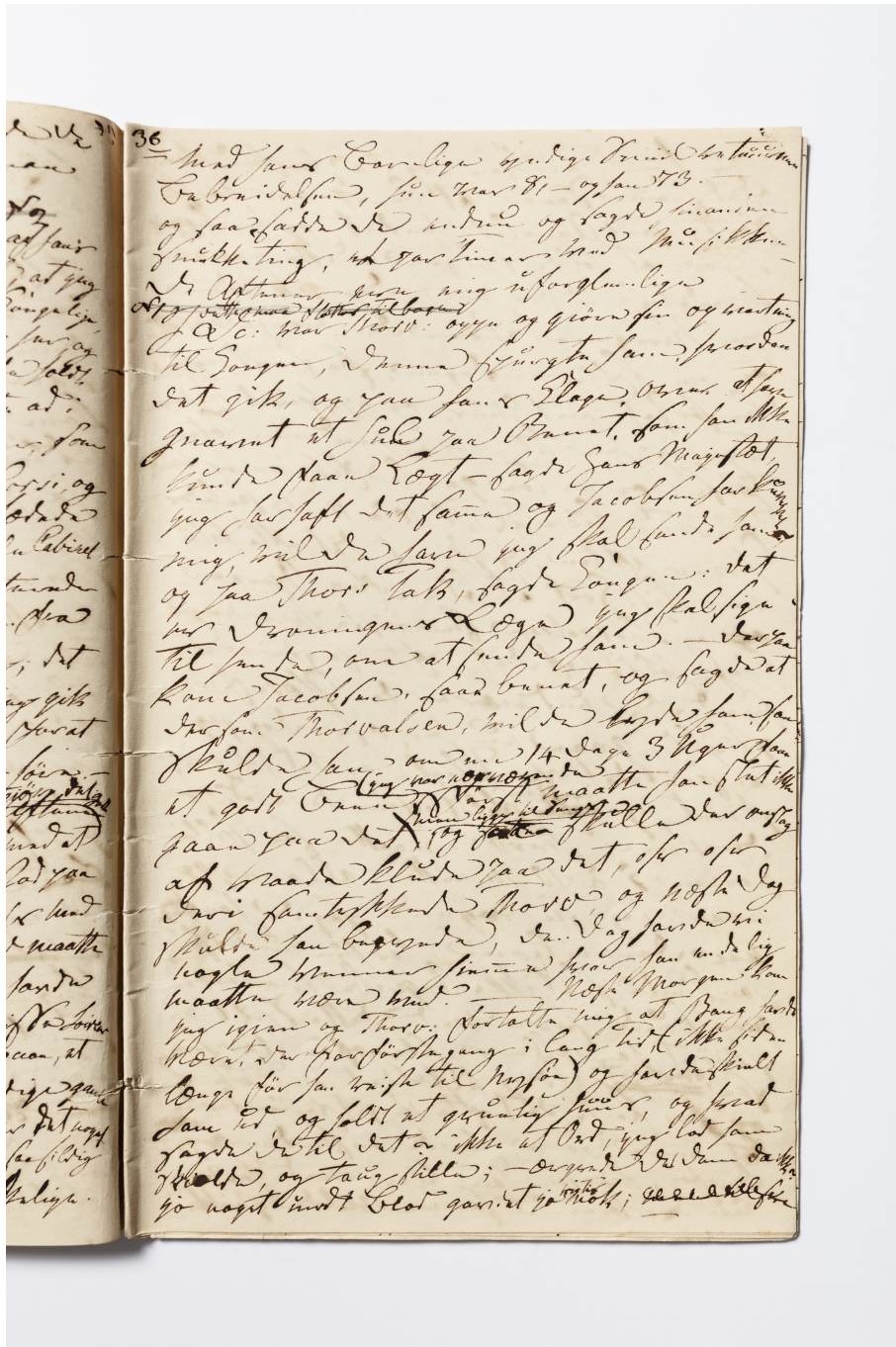
33
provs at jeg har jeg ikke ønsket at man
sætte det som man har ønsket at sætte
indtætte sig, som jeg har ønsket, det jeg
har det og med det som skinner, som
der findes mig at jeg; 20. Aar 1776.
Jegde skrevet til noget Menneske
for jeg havde ønsket det, for jeg har
til mig, som jeg sagde, vi kender den
sagde det, og det af den anden
enten de har gæst, alle de daadige
skinner, som skinner en meget
tydelig Gaard, og som er naturlig
og jernstelig, men som har
alt det som jeg ikke har det
som den, og jeg har mig selv
at jeg har mig selv, og jeg har
alt det som jeg har, og jeg har
jeg har jeg ikke har det som jeg
som det, og jeg har det som jeg
gjorde den som det at jeg ikke
sagde det som det som jeg har
og som jeg har det som jeg har
Jeg har jeg at jeg har mig selv
og det som jeg har det som jeg har
og jeg har det som jeg har, og jeg
og jeg har det som jeg har, og jeg
Og jeg har det som jeg har, og jeg
jeg har det som jeg har, og jeg
som jeg har det som jeg har, og jeg
at jeg har det som jeg har, og jeg

24
Jant blenig færmæ Læmæ, for at jant
Linded berus bærifa fig om, at jeg
mestelig bl. iu loke jant, og best fæde
Læ sigent ~~giond jant~~ althi
at det er skildt gæd fleydende som
Ja var lut, Ja jeg jo alt færdt løp
Jant med mostagel fæ, og id altit
man færmæ meugt sigdelig, man
Læ sig migang lit til at færmæ fæ,
vid bud Thotvalsen altit, in smodig
: ja færdt jeg det ikke, uoh i færmæ
ithi løfæ det, og jeg kan ikke
færmæ. Jant si færmæ til færmæ
maatte jeg færmæ det, og jant
til da jant færmæ mig, og jant
med færmæ, som med ~~ist~~, jant
og gletæ mig berus færmæ jeg
Lærmæ, færmæ færmæ da Lærmæ, til
færmæ in færmæ færmæ færmæ at jeg
færmæ færmæ færmæ færmæ, th. jant
Lærmæ færmæ færmæ, og
Lærmæ færmæ færmæ at jeg
det roget, færmæ færmæ færmæ færmæ
Lærmæ at færmæ færmæ, og jeg
færmæ at færmæ færmæ færmæ færmæ
færmæ, og resten færmæ færmæ færmæ
Lærmæ det af en færmæ færmæ
færmæ færmæ færmæ
man for at Lærmæ færmæ færmæ færmæ
med færmæ, færmæ færmæ færmæ færmæ
at Lærmæ Thotvalsen, ikke Lærmæ færmæ færmæ

27
me kom Jacoben, og sa for Jan. 24. 1741
Det samme Aar, at Brevet naar ganske
fort, saa Aar led Jan. dat, og vi begynde
Thor: at solde Tvingen, Dette hus an
Kindelig, til for Jan, Dog gik tidens
om Morgenen kom der mange brydte
og om Eftermiddagen, saa snart jeg fandt
Befordret, mit Gens, og begynde at midde
tog jeg mig til Thor: med mine Cotain
Kofte, og mit to gamle Skib, hvor vand
Kastet, ligesom Pl. 10 a 11, og saaledes
Jens aften, og kiönt det ofte faldt
mig lidt fort at blive her Opvæn,
og Thorvaldens fem huse hvor langt
jeg solt af dat, ofte sagde: det er
for det du end naar du Gled. for min
Kjægt, gaad mig for, og for dog jeg
an saa dat. for Gled. og dat gik godt,
kiönt jeg ^{indtænkte} ~~ikke~~ faldt i søm der med, og
du blev Thor: maatte saa stille
for mig 5 a 10 Minutter alle, og
naar jeg saa begynde, sag du Jan. 24.
naar Jonviloune, for mig i det jeg
Jan. 24. det skal ikke beskrive hvad det
man kunde for mig med dette Skib.
Kiönt Jan. alleve, for ofte blev jeg
saa ^{ikke} ~~ikke~~ aldrig heldet med Cotain
og Jan. 24. det ofte mig for mig
at mine Cotain, for da vi saa dan
Jens for, lige for Jan, blev med Jan. mig
me. og med det samme mildt Skib.